

Hårdare bestämmelser för alternativa antagningsprov

Fyra högskolor har hittills använt intervjuer som hjälpmedel vid antagningen till läkarutbildningen. Förra veckan hölls en konferens där läkare från hela landet diskuterade frågan.

– Vi är mycket nöjda med metoden som ett komplement till betyg och högskoleprov. Vårt mål är att bredda antagningen bland de sökande med de bästa resultaten från gymnasiet och högskoleprovet, säger Johan Pontén i antagningskommittén för läkarprogrammet i Göteborg.

I konferensen, som anordnades av medicinska fakulteten i Göteborg, deltog läkare, psykologer och pedagoger från de orter där läkarutbildningen finns.

– Jag tycker egentligen att intervjun som ett komplement i urvalet är en självklarhet ur patientens och samhällets synvinkel. Men det finns de som är tveksamma. Därför är det viktigt att diskutera för- och nackdelar, säger Johan Pontén som är en av initiativtagarna till konferensen.

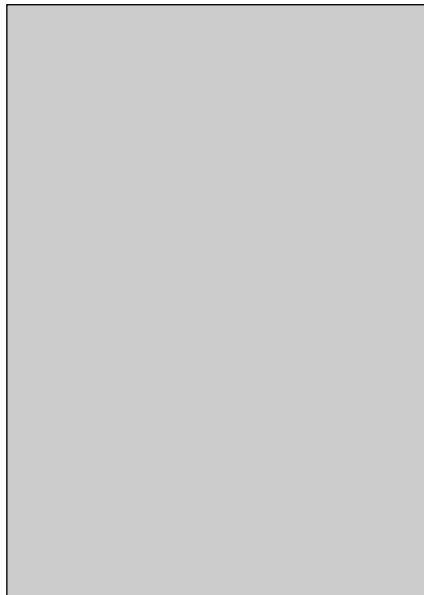
Sedan högskolereformen 1993 har varje utbildningsort haft sina egna bestämmelser för hur antagningen ska gå till. Efter att ha gjort en betygsgrälling intervjuar man i t ex Umeå alla sökande, medan bara en viss andel intervjuas i Göteborg, Stockholm och Linköping.

Hårdare bestämmelser

Nu blir bestämmelserna hårdare för dem som vill anta studenter på alternativa sätt. Från och med i höst, när den nya högskoleförordningens antagningsregler börjar att gälla, måste varje högskola ansöka om tillstånd för att få ta in studenter med hjälp av särskilda prov, som det heter. Undantaget är konstnärliga utbildningar.

Totalt har ett 60-tal utbildningar vid omkring tjugo högskolor i landet hittills fått dispens av Högskoleverket för att få fortsätta med sina antagningar på samma sätt som tidigare. Åtminstone för läsåret 1997/98. Inför de kommande åren kan kraven ändras.

Hela frågan om särskilda prov håller på att utredas, och Högskoleverket har inrättat ett rådgivande organ för ändamålet. En grundfråga är hur enhetliga urvalsprinciperna bör vara i landet.



– Vi har ett ansvar gentemot samhället att välja ut bra läkare, och framför allt gallra ut de olämpliga, säger Jan Pontén vid medicinska fakulteten i Göteborg.

Johan Pontén ser vissa fördelar med att låta högskolorna ha sina antagningsprofiler.

– Det bör inte uppfattas så att vi har skilda sorters urval vid olika orter. Däremot kan det finnas en poäng med att urvalsprincipen tillämpas på lite olika sätt. En person kanske passar bra in i Göteborg, och kommer in med vårt antagningssystem, medan en annan passar bättre i Stockholm, och väljs ut där.

I Göteborg har man vid flera tillfällen anlitat rekryteringsföretaget Mercuri urval som gjort kompletterande intervjuer efter en första intervju genomförd av lärare vid medicinska fakulteten. Går högskolornas intressen ihop med de privata företagens målsättning, att göra vinst?

– Vi har mycket god erfarenhet av Mercuri Urval. De har varit seriösa och jobbat professionellt efter vår kravspecifikation, säger Johan Pontén.

– Vi lägger ingen ideologisk värdering i frågan om vi ska samarbeta med dem eller inte i framtiden. Snarare är det ekonomin som avgör – det är dyrt med både engagerade lärare och externa konsulter.

Men det är också kostsamt för både fakulteten och samhället med avbrutna studier. En läkarstuderande kostar i runda tal 80 000 kronor om året under fem och ett halvt år. Undersökningar från både Umeå, Stockholm och Linköping pekar

på att avhoppet minskar något bland dem som har antagits på det nya sättet.

– Vi har funderat på om vi ska hålla i hela intervjuförloppet själva just för att det är dyrt med konsulter. Men å andra sidan finns det en risk att det betraktas som inavel. Det kan vara bra att någon kommer utifrån, säger Johan Pontén.

I en undersökning vid Karolinska institutet kunde man inte se att det nya urvalssättet ledde till någon förändring i den sociala rekryteringen av läkarstudenter. Däremot upptäcktes en ökning av social snedrekrytering i den grupp som hade antagits med högskoleprovet som grund. Men eftersom underlaget ännu inte hunnit bli så stort är det svårt att dra några långtgående slutsatser av mätresultaten.

Studie av snedrekrytering

Därför gör man nu en ny studie av snedrekrytering i samband med en större utvärdering av intervjuantagning som pågår vid Karolinska institutet. Christina Stage, forskare vid Institutionen för pedagogiska mätningar i Umeå, tycker att det är viktigt att frågan utreds.

– Man kan utgå ifrån att de som genomför intervjuerna kommer från vissa grupper som har vissa sociala referensramar. Det är lätt att man får bättre kontakt med en person som så att säga talar samma språk som en själv. Svårigheten är att kunna göra en rättvis rangordning av dem som söker, säger hon.

– Det kan finnas en risk att intervjuer leder till en skevhet i urvalet. Därför måste intervjumetoden underkastas samma kritiska granskning som till exempel betyg och högskoleprov.

Ett annat viktigt område är rättssäkerheten för de sökande. Vid alternativa urvalsmetoder kan det vara svårt att förklara för den som söker vad som krävs för att bli antagen.

Det ligger i vissa testers natur att den som utsätts för dem inte vet exakt vad som frågas efter. Därmed blir det också svårare att överklaga ett beslut.

I Göteborg informeras den sökande i samband med intervjun.

– Däremot talar vi aldrig om skälen till varför någon inte kommer in. Det beror helt och hållet på vem man konkurrerar med, eftersom vi väljer de bästa från en rangordningslista där även betyg och högskoleprov är inräknade, säger Johan Pontén.

Anna Bohlin
Frilansjournalist